

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

Ergebnisse der Luftbildprospektion in Mähren im Jahre 1989. Die Flugzeugforschung und Luftbildaufnahmen, die über acht Bezirken des südmährischen Kreises realisiert wurden, brachten eine Reihe neuer Informationen. Auf sechs Lokalitäten erfaßte man Spuren von Gräben oder Fundamentgräbchen, auf fünfzehn dann Grundriss von Wohnbauten und anderen Siedlungsobjekten.

Vřesovice, Bez. Prostějov - in einer Länge von etwa 120-150 m wurden drei Parallelgräben fastgestellt, die sich nach der Ackerung durch dunkleren Boden äußerten. In Šakvice, Bez. Břeclav, war es möglich in der Vegetation einen ca. 1 m breiten Streifen trapezförmigen Grundrisses im Ausmaße von ca. 35-50 x 110 m zu verfolgen. Bei Hrušovany u Brna, Bez. Brno-venkov, befanden sich im hochgewachsenen Getreide zwei etwa 1 m breite dunkler verfärbte Streifen, die ungefähr einen rechten Winkel mit abgerundeter Ecke einschloßen. Auf dem Berg Kamenný stál im Kat. Gebiet Jestřabice, Bez. Kroměříž, äußerte sich in der Vegetation vermutlich ein Graben, der eine flache Anhöhe umschloß. Es handelt sich wahrscheinlich um den Überrest der Fortifikation eines bisher unbekannten Burgwalles. In der Nähe der Gemeinde Mistřín, Bez. Hodonín war am Getreidefeld ein ovales Gebilde von 60x40 m beobachtet worden. Vlasatice, Bez. Břeclav - auf einer Anhöhe (Kote 212) entdeckte man auf einem geackerten Feld ein dunkel verfärbtes Kreisgebilde im Durchmesser von ca. 120 m und einer Breite von 3-4 m. In den Frühlingsmonaten des Jahres 1990 belegte die geophysikalische Messung die Anwesenheit eines Gräbels.

Lagen mit Siedlungen konnten fastgestellt werden: im Vyškover Raum bei den Gemeinden Královopolské Vážany, Tučapy, Hlubočany, Zvonovice, Drnovice, ferner im Bezirk Hodonín bei Dubňany, Mutěnice, Skoronice, Vracov, Vacenovice und Milotice. Im Prostějover Raum sind es Lokalitäten bei den Gemeinden Otaslavice, Určice und Žešov und im Bezirk Brno-venkov bei der Gemeinde Kovalovice.

ROSTLINY ZE STŘEDOVĚKU UHERSKÉHO BRODU - SOUKENICKÁ ULOICE A LIDOVÝ DŮM (okr. Uherské Hradiště)

Emanuel Opravil, AÚ ČSAV Brno

V roce 1982 prováděl dr. R. Procházka záchranný výzkum v historickém jádru města Uherský Brod na Soukenické ulici, kde byly odkryty středověké objekty - hnojiště, odpadní jímky, zbytky různých stavebních konstrukcí. Velké množství zbytků pochází z uloženin hnojiště, jehož vznik klade Dr. Procházka do 2. pol. 13. stol.; jen menší část z 1. pol. 14. stol. Další záchranný výzkum provedl dr. J. Pavláček v areálu Lidového domu na Seichertově ulici v r. 1987; nejvíce materiálu je z odpadní jímky, kterou klade do 14. stol., ojedinělé zbytky pocházejí z objektu zemnice ze 13. stol. V následujícím přehledu je veškerý materiál summarizován chronologicky bez ohledu na to, ze kterého objektu pochází. Ve sloupci označeném "nedatováno" je uveden obsah vzorků, jejichž provizorní označení se skladováním stalo nečitelným, s největší pravděpodobností jde o materiál z 15. stol.; protože je z botanického hlediska rovněž velmi zajímavý, můžeme jej uvádět šířejí jako vrcholně středověký. V následujícím přehledu jsou použity tyto zkratky: zl - zlomek, u - zuhelnatělý makrozbytek, zlu - zuhelnatělý zlomek, + - zastoupení bez uvedení počtu; vykřičník před jménem označuje druhy ze středověku Uherského Brodu dosud neuváděné (cf. Opravil 1976).

Rod, druh:	makro- zbytek	Soukenická			Lidový dům		
		2.pol. 13.	1.pol. 14.	2.pol. 15.	ne- dat.	13.	14.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>Abies alba</i> , jíidle bělokorá	dřevo	1	.	2	.	.	8
	borka
<i>Acer platanoides</i> , mléč	nažka	.	1
<i>Adonis sestivalis</i> , hlaváček letní	nažka	.	.	23	,	.	2
<i>Aethusa cynapium</i> , tetrucha kozi pysk	nažka	1	.	.	1	.	.
<i>Agrimonia eupatoria</i> , řepík lékařský	češule	1	2
<i>Agrostemma githago</i> , koukol polní	semeno	32	.	83ccm	3	.	6
		+3zl.					
<i>Alyssum calycinum</i> , tařice kališní	semeno	1
<i>Alisma plantago-aquatica</i> , žabník jitrocelovitý	nažka	1
<i>Alnus sp.</i> , olše	dřevo	.	.	5u	.	.	.
<i>Amaranthus sp.</i> , laskavec	semeno	1	1
<i>Anagallis arvensis</i> , drchnička rolní	semeno	1	3
<i>!cf. Anchusa officinalis</i> , pilát lékařský?	tvrdka	.	.	1	.	.	.
<i>Anchium graveolens</i> , kopř vonný	nažka	2
<i>Anthemis arvensis</i> , rmen rolní	nažka	17	.	2	6	.	12
<i>Aphanes arvensis</i> , neptunec rolní	nažka	.	.	1	.	.	.
<i>Asperula arvensis</i> , mařinka rolní	nažka	2
<i>Astrantia major</i> , jarmanka větší	nažka	2
<i>Atropolex hastata</i> , lebeda hrálovitá	nažka	21	15
<i>Atriplex nitens</i> , lebeda lesklá	nažka	7	15
<i>!Atriplex oblongifolia</i> , l. podlouhlolistá	nažka	17
<i>!Atriplex patula</i> , l. rozkladitá	nažka	1553	.	.	4	.	11
<i>Ballota nigra</i> , měrnice černá	tvrdka	2	12
<i>Barbarca vulgaris</i> , barborka obecná	semeno	3
<i>Bidens tripartitus</i> , dvouzubec trojdílný	nažka	1
<i>Bromus arvensis</i> , sveřep rolní	obilka	.	.	30	.	.	.
<i>Bromus cf. mollis</i> , sveřep měkký?	obilka	.	.	1	.	.	.
<i>Bromus secalinus</i> , sveřep stoklasa	obilka	.	.	1278	.	.	.
<i>Bromus sp.</i> , sveřep	obilka	.	.	11zl.	.	.	.
<i>Calamintha acinos</i> , marulká pamětník	tvrdka	.	.	.	1	.	.
<i>Calamintha clinopodium</i> , marulká klinopád	tvrdka	.	.	.	1	.	.
<i>Cannabis sativa</i> , konopě setá	nažka	3+9/2	3/2+1zl.
<i>Carduus crispus</i> , bodlák kadeřavý	nažka	2
<i>Carduus sp.</i> , bodlák	nažka	1
<i>Carex acutiformis</i> , ostřice ostrá	mošnička	2
	nažka	1
<i>Carex flava</i> , ostřice žlutá	mošnička	1
<i>Carex gracilis</i> , ostřice řízná	nažka	11
<i>Carex leporina</i> , ostřice zaječí	nažka	9
<i>Carex rostrata</i> , ostřice zobánkatá	nažka	1	1
<i>Carex vesicaria</i> , ostřice měchýřkatá	mošnička	3
	nažka	2

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Carex sp., ostřice	nažka	10	4
!Carpinus betulus, habr obecný	oříšek	.	.	.	1	.	.
	dřevo	.	.	lu	.	.	.
!Caucalis daucoides, dejvorec stroškovitý	nažka	2
Centaurea cyanus, chrpá modrák	nažka	8	.	14	1	.	.
Cerasus avium, třešeň ptáčí	pecka	.	.	10	7	.	439
Cerasus avium/vulgaris, třešeň/višeň	semeno	.	.	.	2	.	.
	pecka	3zl	.	.	8zl	.	.
!Cerasus vulgaris, višeň obecná	pecka	.	.	2	.	.	109
Cercalia, obilníny	kulénko	.	.	oo	.	.	.
Chenopodium album, merlík bílý	semeno	832	.	1	27	.	285
!Chenopodium ficifolium, merlík fíkolistý	semeno	5	.	.	1	.	2
!Chenopodium glaucum, merlík sivý	semeno	4
Chenopodium hybridum, merlík zvrhlý	semeno	105	.	.	3	.	8
Chenopodium polyspermum, merlík mnichosemenný	semeno	8	.	.	1	.	.
!Chenopodium urbicum, merlík městský	semeno	11
!Cichorium intybus, čekanka obecná	nažka	2	2
Cirsium arvense, pcháč oséť	nažka	118	7
!Cirsium canum, pcháč šedý	nažka	1
Cirsium lanceolatum, pcháč obecný	nažka	1
!Cirsium oleraceum, pcháč zelinný	nažka	3
Cirsium sp., pcháč	nažka	5
!Conium maculatum, bolchlav plamatý	nažka	.	.	2	.	.	.
Convolvulus arvensis, svlačec rolní	semeno	.	.	38	.	.	.
Cornus mas, dřín	plod	.	.	1	.	.	.
	pecka	1	.	7	6	.	1
Corylus avellana, líská obecná	dřevo	1	.	7u	.	.	.
	skořápka	4zl	.	1zl	.	.	4zl
Cucumis melo, meloun cukrový	semeno	50+36zl
!Daucus carota, mrkev obecná	nažka	19
Echinochloa crus-galli, ježatka kuří noha	obilka	.	.	.	1	.	.
!Echium vulgare, hadinec obecný	tvrdka	1
!Eleocharis palustris, bahnička bahenní	plůdek	1
Euphorbia helioscopia, pryšec kolovratec	semeno	4	2
!Euphorbia platyphyllos, pryšec plocholistý	semeno	3
Fagopyrum esculentum, pohanka obecná	nažka	.	.	1	.	.	.
Fagus sylvatica, buk lesní	dřevo	3	1	6u	lu	.	.
!Falcaria vulgaris, srpek obecný	nažka	.	.	1	.	.	.
Falllopia convolvulus, svlačivec popínavý	nažka	45	.	3	7	.	44
	nažka s okvětím	.	.	3	.	.	1
Falllopia dumetorum, svlačivec křovištní	nažka	72	2
!Ficus carica, fíkovník smokvoň	nažka	.	.	.	2	.	105
Fragaria vesca, jahodník obecný	nažka	46	.	drť	44	.	982
Fraxinus excelsior, jasan ztepilý	dřevo	1
!Fumaria officinalis, zemědým lékařský	nažka	.	.	.	1	.	.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
!Galeopsis angustifolia, konopice úzkolistá tvrdka	2
!Galeopsis bifida, konopice dvouklanná	tvrdka	5
!Galeopsis pubescens, konopice pýřitá	tvrdka	2
Galeopsis tetrahit, konopice polní	tvrdka	41
Galeopsis sp., konopice	tvrdka	2
Galium aparine, svízel přítula	nažka	.	.	17	1	.	.
Galium spurium, svízel nepravý	nažka	2	.	92	.	.	1
Galium tricornutum, svízel trojrohý	nažka	.	.	126	.	.	.
!Geranium columbinum, kakost holubíčí	semeno	2	.	1	.	.	.
Geranium dissectum, kakost dvouscéný	semeno	.	.	10	11	.	.
Geranium sp., kakost	semeno	2
!Glaucium corniculatum, rohatec růžkatý	semeno	3	.	.	1	.	.
!Glechoma hederacea, popenec břečťanovitý	tvrdka	1	.	.	1	.	.
!Hordeum distichon, ječmen dvouřadý	obilka	.	.	219u	lu	.	.
!Hordeum distichon v. nutans, ječmen nící	obilka	.	.	9u	.	.	.
Hordeum sp., ječmen	obilka	.	.	4zlu	.	4zlu	.
Humulus lupulus, chmel otáčivý	nažka	27	.	.	4	.	1
Ilyoscyamus niger, blín černý	semeno	3	3
Juglans regia, ořešák královský	skořápka	"2zl	.	.	.	1zl	.
Lamiaceae, hluchavkovité	tvrdka	14	.	.	2	.	.
Lapsana communis, kapustka obecná	nažka	14
!Lathyrus pratensis, hrachor luční	semeno	1
!Lathyrus tuberosus, hrachor klízmatý	semeno	1	.	6u	.	.	.
!Lavatera cf. thuringiaca, slézovec durynský?	plůdek	1
!Lens esculenta, čočka jedlá	semeno	.	.	lu	.	.	.
!Linum usitatissimum, len setý	semeno	2
Lithospermum arvense, kamejka rolní	tvrdka	1	1
!Lolium cf. perenne, jílek vytrvalý?	obilka	1
!Lolium cf. remotum, jílek oddálený?	obilka	3
!Lycopsis arvensis, prlina rolní	tvrdka	1
Malus domestica, jabloň pěstovaná	jádřinec	.	.	4	2zl	.	.
	semeno	.	.	.	19	.	13ccm
!Malva sylvestris, slóż lesní	plůdek	1
Melilotus officinalis, komonice lékařská	semeno	.	.	4	.	.	.
Mercurialis annua, bažanka roční	semene	1
!Morus nigra, moruše černá	semeno	1
Myosotis sp., pomněnka	tvrdka	1
Neslia paniculata, řepinka latnatá	nažka	9+7/2	2/2+lzl
!Padus racemosa, střemcha hroznovitá	pecka	1
Panicum miliaceum, proso seté	obilka	3ccm	.	.	14	.	3,5ccm
	pluchatá	+2u
	obilka	
	nahá	3u	.	1	.	.	.
	plucha	.	.	.	23zl	.	.
Papaver somniferum, mák setý	semeno	.	.	.	25	.	249
Persica vulgaris, broskvoň obecná	pecka	.	.	1zl	.	.	2+1/2
Poaceae, lipnicovité	stéblo	oozl

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>Polygonum amphibium</i> , rdesno obojživelné	nažka	1
<i>Polygonum aviculare</i> , rdesno ptačí	nažka	119	31
<i>Polygonum hydropiper</i> , rdesno pepřník	nažka	.	.	3u	+	.	.
<i>Polygonum lapathifolium</i> ssp. <i>nodosum</i> , rdesno blcňík uzlovité	nažka	76	.	.	3	.	92+1/2
<i>Polygonum minor</i> , rdesno menší	nažka	.	.	.	1	.	.
<i>Polygonum persicaria</i> , rdesno červivec	nažka	.	.	.	2	.	.
<i>Potamogeton natans</i> , rdest plovoucí	nažka	1
<i>Prunella vulgaris</i> , černohlávek obecný	tvrdka	1
<i>Prunus domestica</i> , slivoň	pecka	1zl.
<i>Prunus domestica</i> ssp. <i>insititia</i> , slíva	pecka	.	.	4	.	.	.
<i>Prunus domestica</i> ssp. <i>insititia</i> v. <i>juliana</i> , slíva	pecka	.	.	.	3	.	5+1zl
<i>Prunus spinosa</i> , trnka obecná	pecka	.	.	5	16	.	.
ssp. <i>spinosa</i> v. <i>spinosa</i>	pecka	3	.	.	9	.	3
v. <i>virgata</i>	pecka	1
ssp. <i>megalocarpa</i>	pecka	.	.	.	1	.	1
<i>Pyrus communis</i> , hrušeň obecná	semeno	4	.	.	8	.	+
	jamka						
	kališní						4
<i>Quercus</i> sp., dub	dřevo	16zl	2zl	oozlu	4	oozlu	5
	pupen	.	.	.	1	.	.
	žalud	.	.	.	1zl	.	.
<i>Ranunculus acer</i> , pryskyřník prudký	nažka	6	.	.	1	.	2
<i>Ranunculus repens</i> , pryskyřník plazivý	nažka	101	9
<i>Ranunculus</i> sp., pryskyřník	nažka	1
<i>Rosa</i> sp., růže	nažka	14
<i>Rubus caesius</i> , ostružiník jožiník	semeno	14
<i>Rubus fruticosus</i> , ostružiník křovitý	semeno	69	.	.	31	.	7
<i>Rubus idaeus</i> , maliník	semeno	23	.	.	51	.	33
<i>Rumex conglomeratus</i> , šťovík klubkatý	nažka	2
	nažka s okvětím	1
<i>Rumex crispus</i> , šťovík kadeřavý	nažka	2	.	1	.	.	6
	nažka s okvětím	9
<i>Rumex sanguineus</i> , šťovík krvavý	nažka	1
<i>Rumex</i> sp., šťovík	nažka	1	.	1	.	.	.
<i>Salix</i> sp., vrba	prut	2zl
<i>Sambucus ebulus</i> , bez chobdí	semeno	1	2
<i>Sambucus nigra</i> , bez černý	semeno	1	.	.	2	.	1
	větev	2zl
<i>Scleranthus annuus</i> , chmerek roční	plůdek	1
<i>Scrophulariaceae</i> , krtičníkovité	tobolka	2zl
<i>Secale cereale</i> , žito seté	obilka	3u	.	1611ccmu +420ccmzlu	.	.	.
<i>Secale/Triticum</i> , žito/pšenice	drť obilek	.	1690ccmu
<i>Setaria glauca</i> , bér sivý	obilka	248	.	.	11	.	179

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>Setaria verticillata</i> , bér přeslenitý	obilka	71	.	lu	.	.	.
<i>Setaria verticillata/viridis</i> , bér přeslenitý/zelený	obilka	.	.	.	1	.	.
<i>Setaria viridis</i> , bér zelený	obilka	.	.	.	2	.	.
<i>Setaria sp.</i> , bér	obilka	.	.	.	2	.	.
Silenaceae, silenkovité	tobolka	1zl
<i>Silene alba</i> , knotovka bílá	semeno	9	.	2	.	.	28
!Silene dichotoma, silenka vidličnatá	semeno	13
!Silene inflata, silenka obecná	semeno	2	.	.	2	.	20
!Silene noctiflora, knotovka noční	semeno	.	.	3	.	.	.
Silene sp., silenka	semeno	11
<i>Sinapis arvensis</i> , hořčice rolní	semeno	12	.	.	1	.	5
<i>Solanum dulcamara</i> , potměchut	semeno	1
<i>Solanum nigrum</i> , lilek černý	semeno	1	9
!Sonchus arvensis, mléč rolní	nažka	1
!Sonchus asper, mléč drsný	nažka	.	.	1	.	.	.
<i>Sorbus domestica</i> , oskeruše	semeno	.	.	.	4	.	.
!Stachys annua, čistec roční	tvrdka	10	.	1	.	.	.
!Stachys arvensis, čistec rolní	tvrdka	10	.	9	.	.	.
<i>Stachys palustris</i> , čistec bahenní	tvrdka	1	.	6	3	.	.
!Stellaria graminca, ptačinec trávovitý	semeno	2	2
!Stellaria media, ptačinec žabinov	semeno	3	1
!Thalictrum flavum, žluťucha žlutá	nažka	1
!Thalictrum minus, žluťucha menší	nažka	2
<i>Thalictrum sp.</i> , žluťucha	nažka	1zl
<i>Thlaspi arvense</i> , penízek rolní	semeno	22	.	.	1	.	3
<i>Trifolium cf. dubium</i> , jetel pochybný	semeno	1
<i>Triticum aestivum</i> , pšenice obecná	obilka	.	.	2055u +842zlu	.	.	3/2u
!Triticum dicoccum, pšenice dvouzrnka	obilka	.	.	1lu	.	.	.
!Triticum monococcum, pšenice jednozrnka	obilka	.	.	2u	.	.	.
!Ulmus sp., jilm	dřevo	1zl
!Urtica urens, kopřiva žahavka	nažka	2
<i>Valerianella dentata</i> , kozlíček zubatý	nažka	34	.	.	3	.	1
!Vicia cf. faba, bob?	semeno	.	.	lu	.	.	.
!Vicia sativa ssp. angustifolia, vikev setá úzkolistá	semeno	lu	.
Vicia sativa ssp. obovata, vikev setá obvejčitá	semeno	.	.	1lu	.	.	.
!Vicia sepium, vikev plotní	semeno	.	.	2u	.	.	.
Vicia tetrasperma, vikev čtyřsemenná	semeno	.	.	2u	.	.	.
<i>Viola arvensis</i> , violka rolní	semeno	.	.	3u	.	.	.
!Viola tricolor, violka trojbarevná	semeno	4
Viola sp., violka	semeno	2	.	2u	.	.	.
<i>Vitis vinifera</i> ssp. <i>sativa</i> , réva vinná přestovaná	semeno	.	.	57	36	1	569
Xanthium strumarium, řepoň durkoman	úbor	1

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Listnáč	pupen	+	.	+	.	.	.
Indeterminata	semeno	.	.	3u	.	.	.
Fungi, houby	sklerocium	.	.	+	.	+	.
Mechorosty (dat. dr. J. Duda)							
Leucodon sciuroides, bělozubka							
ocáskatá	rostlinka	+
Vaječné skořápky		.	.	+	.	.	+

Užitkové rostliny.

V nálezech na Soukenické ulici byly mimo jiné nalezeny zbytky zásob zuhelnatělého obilí, které v souhrnu kvantitativně převládá. Nicméně byly především v jímkách hojně zastoupeny též zbytky ovocných dřevin; v areálu Lidového domu pecky zřetelně převládaly. K pěstovaným rostlinám můžeme přiřadit celkem více než 20 druhů, u několika dalších předpokládáme původ z jejich sběru v okolí města.

Skořápkaté ovoce zastupuje ořešák královský a převážně asi sbírané plody lísky obecné; z obou druhů se zachovaly zlomky skořápek, u lísky též zlomky dřeva. Skořápky ořešáku jsou tlusté 0,8-1,1 mm a lze je tedy přiřadit k typu papírek.

Z jádrovin byla zaznamenána semena jabloně i hrušně, několik zlomků jádřinců malvic jabloně a kališní jamky hrušně. Nálezy semen oskeruše naznačují, že tato dnes již vzácně se vyskytující ovocná dřevina byla v minulosti na Uherskobrodsku více pěstována. Bobuloviny zastupuje v nálezech maliník, ostružiník křovitý a ježiník, tedy druhy vesměs sbírané. Semena révy vinné pěstované jsou nepochybně místního původu. Ke vzácnějším nálezům patří semena moruše černé, známé dosud jen z nevelkého počtu míst a dnes již jen řádce pěstované. Nažky jahodníku obecného pocházejí vesměs ze sběru z planě rostoucích rostlin.

Z peckovic byla hojněji zastoupena třešňa s višní, velmi málo broskvoň a slíva; u dřínu nelze vyloučit jeho pěstování, možný je však též sběr peckovic z planě rostoucích keřů, podobně jako u trnky (rozměry pecek tab. 1).

Obiloviny (rozměry tab. 2) jsou velmi hojně zastoupeny v objektu č. 5 ze 2.pol. 15. stol., kde byl nalezen zbytek zuhelnatělých zásob. Převažovaly v nich obilky žita a pšenice obecné, v menším počtu byl zastoupen ječmen dvouřadý. Vtroušené obilky pšenice dvouzrnky a jednozrnky jsou zřejmě plevelnou příměsí. Proso, většinou nezuhelnatělé, bylo roztroušeno téměř ve všech objektech. Ojediněle byla přimíšena i obilní plodina pohanka obecná. Luštěniny jsou v tomto materiálu zastoupeny nepatrн - jedno semeno čočky a poškozené semeno bobu. Z olejníků se vyskytl hojněji mák pouze v jímce v areálu Lidového domu. Len a konopě se podařilo zjistit jen v nepatrнch zbytcích.

Rovněž zahradní plodiny, zelenina a koření, byly zastoupeny jen malým počtem druhů. Z nich však nejpozoruhodnější je nálež semen melounu cukrového v jímce areálu Lidového domu; mají typicky vícevrstevné osemení u všech zlomků i u celých semen a potvrzuje se tak znalost této plodové zeleniny ve středověku (cf. Opravil 1976). Vtroušené nažky mrkvic však mohou pocházet z planě rostoucích jedinců. Kopr se pěstoval zřejmě velmi běžně. U chmelu nelze vyloučit původ jeho semen z planě rostoucích rostlin v pobřežních lemech apod.

Nažky importovaných fíků byly zjištěny ve větším množství jen v areálu Lidového domu, v jímce ze 14. stol. a je to zatím nejstarší nálež v rámci dosavadního archeobotanického výzkumu Uherského Brodu. Nažky z šípků prozrazují, že se sbíraly zřejmě

z medicinálních důvodů a patrně i řepík lékařský, slézovec, bez, potměchuť apod.

Pokud jde o diaspyry planě rostoucích druhů, pak kvalitativně i kvantitativně nejbohatší byl objekt označený dr. R. Procházkou jako hnojiště. Zbytky užitkových rostlin se v něm vyskytuje relativně málo, převládají ruderální a plevelné druhy. V objektu se zbytkem zuhelnatělých zásob byly pochopitelně hojně za-stoupeny též zuhelnatělé diaspyry obilních plevelů.

Tab. 1.

Rozměry a indexy obilek z Uherského Brodu (Soukenická, Lidový dům)

D - délka, Š - šířka, T - tloušťka, + index u prosa je $\frac{T}{D} \cdot 100$

Druh	n	Střední hodnoty			Maxima			Minima			Indexy		
		D	Š	T	O	Š	T	O	Š	T	$\frac{O}{S}$	$\frac{D}{O}$	$\frac{S}{T}$
Secale cereale - žito seté	150	6,77	2,27	2,06	7,6	2,8	2,5	5,0	1,9	1,3	2,68	2,90	1,04
Triticum sestivum -													
pšenice obecná	136	5,27	3,14	2,51	6,2	4,0	3,0	4,0	2,5	1,5	1,63	2,04	1,22
Triticum dicoccum -													
pšenice dvouzrnná	11	4,98	2,41	2,09	5,6	2,7	2,3	4,4	2,2	1,7	2,03	2,43	1,28
Triticum monococcum -													
pšenice jednozrnná	2	5,20	1,90	2,35	5,6	3,2	2,6	4,8	1,6	2,1	2,75	2,15	0,75
Hordeum distichon -													
ječmen dvouřadý	19	6,70	2,92	2,34	7,8	3,2	2,8	5,7	2,4	2,1	2,24	2,80	1,20
Panicum miliaceum -													
proso seté	10	2,92	1,99	1,45	3,2	2,1	1,6	2,7	1,8	1,3		49,86 ⁺	

Tab. 2.

Rozměry a indexy pecek z Uherského Brodu (Soukenická, Lidový dům)

D - délka, Š - šířka, T - tloušťka

Druh	n	Střední hodnoty			Indexy			Maxima			Minima		
		D	Š	T	$\frac{S}{T} \cdot 100$	$\frac{T}{D} \cdot 100$	D	Š	T	D	Š	T	
Prunus domestica ssp. insin-													
tia v. juliana - slíva	2	12,9	5,8	7,3	45,21	57,19	13,7	6,1	7,9	12,2	5,6	6,8	
Persica vulgaris - broskvoň	2	26,0	14,1	18,6	54,58	24,15	28,0	14,2	18,7	24,0	14,0	18,6	
Prunus spinosa ssp. spinosa													
v. spinosa - trnka obecná	11	8,2	5,6	7,3	69,35	89,78	9,1	6,1	9,0	6,6	5,3	6,1	
v. virgata	1	8,9	5,2	6,8	50,42	76,40	
ssp. megalocarpa	1	12,0	6,6	10,6	55,00	88,33	
Cornus mas - dřín	7	11,8	4,9	.	.	.	13,1	6,6	.	6,2	4,2	.	

L i t e r a t u r a :

E., Opravil, 1976: Archeobotanické nálezy z městského jádra Uherského Brodu, St. AÚ Brno, III/4.

P f l a n z e n a u s d e m M i t t e l a l t e r v o n U h e r s - k ý B r o d - S o u k e n i c k á G a s s e u n d L i d o v ý d ú m (B e z . U h . B r o d) . Die pflanzlichen Überreste aus dem historischen Stadtkern von Uh. Brod stammen aus einem Misthaufen (2. Hälfte des 13. Jh.), aus zwei Fanggruben (14., 15. Jh.) und aus verschiedenen Baukonstruktionen (14., 15. Jh.). Insgesamt wurden 217 Taxone determiniert, überwiegend von wildwachsenden Arten der synantropen Vegetation. Nutzpflanzen waren außer Getreidearten nur in einer geringen Menge vertreten: Steinobst (Biometrik auf der Seite) - Hafer-schlehe, Pfirsichbaum, Schlehe, Hartriegel; Schalenobst - edler Walnußbaum, Hasel; Kernobst - Apfel-, Birnbaum, zahme Eberesche; Beerenobst - Weinrebe, Himbeer-, Brombeerstrauch, Maulbeerbaum; Getreidearten (Biometrik auf der Seite) - Saat-roggen, Saatweizen, zweizeilige Gerste, Rispenhorse, Emmer und Einkorn (die letzten zwei Arten eher als Unkrautbeimischung). Die synentrope Vegetation ist vor allem durch eine große Anzahl von Unkraut - und Ruderalarten vertreten.

ENEOLITICKÁ KOSTRA Z KRALIC NA HANĚ

Marta Dočkalová, Moravské zemské muzeum, Brno

Průběh prováděných zemních prací v Králicích na Hané v roce 1909 citelně snížil výpovědní hodnotu nalezené kostry dospělého jedince. Při následně re realizovaném záchranném výzkumu dr. A. Prudká vyzvedla již silně narušenou neúplnou eneolitickou lidskou kostru datovanou keramikou lidu zvoncových pohárů. Čerstvé lomy a poškození kostí není tak závažné jako skutečnost, že chybějící části tohoto velmi robustního skeletu již neexistují.

Část lebeční klenby je zachována podél otevřeného sagittálního švu. Lebeční týl má ploše klenutý tvar. V místě bodu lambda byla malá vmezecrená kůstka. Lambdový šev je velmi členitý. Na zachovalé části šupiny týlní je výrazná protuberantia occipitalis externa 3. stupně. Překvapivá je síla kostí lebečních.

Mohutné kloubní hlavice u obou femurů a rovněž výrazný svalový reliéf na zachovalých částech dlouhých kostí jednoznačně odpovídá pozůstatkům mužského jedince. Tuto skutečnost potvrzuje tvar kostí pánevních, výrazně mužského tvaru, je velmi úzká incisura ischiadica major.

Z pozůstatků nalezené kostry nelze změřit výšku postavy, nebo stanovit jiná antropometrická data. U bederních obratlů jsou patrné artritické změny, na pravé tibii je zhojená zlomenina. Od stavu obliterace lebečních švů tento dospělý robustní muž zemřel v adultním věku 30 – 40 let.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19

Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral

Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: A. Krechlerová

Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332

Náklad: 450 ks — neprodejně

Vydáno jako rukopis